

Troballa a Tavertet

Tot fent neteja o ordenant papers i trastos vells, en Carles Rovira de Cal Cisteller, una de les cases més antigues de Tavertet, trobà una caixa i un sobre ple de papers escrits de diversos temes. Un cop revisat, va intuir que la documentació podia tenir interès, doncs es tractava de quartilles escrites a mà, amb ploma i tintes de diversos colors, que estaven agrupades per temes. Un cop seleccionades i separades, va veure que hi havies tres tipus de documents:

- a.- Apunts en quartilles per donar conferències amb indicació de les fotografies pertinents.
- b.- Retalls de diaris vells de data desconeguda sobre itineraris d'excursions i altres no classificables.
- c.- Un petit grup de documents on s'hi troben poemes, cançons i partitures musicals.

Un cop examinats amb més atenció, els autors de l'article varem veure que les conferències varen ser pronunciades durant els anys 1904 al 1918. Totes elles sobre excursions per diversos llocs de Catalunya i dels Pirineus catalans i aragonesos.

La trobada era interessant ja que descrivia alguns racons de Catalunya i dels Pirineus, de fa més de 100 anys, i podia representar descobrir una mica de la història recent de Catalunya; i, si es trobaven les fotografies, podríem gaudir de vistes inèdites de racons del nostre país de fa més de 100 anys.



Veient les moltes referències fotogràfiques —ja que, com hem dit, les conferències estaven acompanyades de diapositives—, varem consultar l'Arxiu Fotogràfic del Centre Excursionista de Catalunya, un dels més complets del nostre país en temes de muntanya, i ens varem trobar amb l'agradable sorpresa que algunes de les fotos que s'in-

Església de Sant Joan de l'Erm (Pallars Sobirà)
Foto: Antoni Bartomeus
Font: AFCEC



Muntanya de Llibres
Llibreria de muntanya i viatges

c/ Jacint Verdaguer, 31 -08500- Vic
Tel. i Fax 93 885 0 885
info@muntanyadellibres.com
Botiga Online: www.muntanyadellibres.com



LA TORRE DE LA VALL
TAVERTET

Telèfon 609 37 52 59. www.torredelavall.com

Transcripció fidel d'un paràgraf on es pot apreciar l'estil i l'ortografia de l'època
Font: Arxiu Històric del CEC

Lo desglás gayra bé comensa abans del mes de Maig, fora d'alguns anys especials y molt contats. Llavors los salts del aygua vellugadisa filla de las neus, cahuen sorllosament en las torrenteras fins al riu que s'infla de goig pera rébrer dignament los regalims y'ls devassalls de las montanyas y portarlos á las regias estadas d'abzúr y de crestall, ahont en las nits serenas s'hi enmirallan las estrellas á sa llum tremolosa las perlas de las fonts, dels torrents y dels rius, trobanse en los misteriosos palaus del mar inmens, se cantan las corrandas de sas serras, y en fantásticadansas pujan á la superficie de las onas, pera evaporarse á un bés ardent del sol, enlairarse á la atmósfera, y tornar á caurer convertida en gotas de rosada ó en pluja potser en lo mateix llach d'ahont vinguéran ... potser en terras extrañas ahont plorin d'anyorament per sas perduas encontradas.

Mostra dels manuscrits d'Antoni Bartomeus
Font: Arxiu Històric del CEC

dicaven en aquells escrits estaven en l'arxiu esmentat. Parlant amb els responsables de l'arxiu, nova sorpresa, ens varen comentar que el Sr. Bartomeus era persona coneguda en el Centre i que, en diversos butlletins de la centenària Entitat, constaven referències

de les conferències donades per ell. Havíem localitzat, ben segur, l'autor dels escrits. Així doncs, l'autor dels treballs era definitivament el Sr. Antonio Bartomeus Casanovas.

L'autor d'aquests escrits, Antoni Bartomeus Casanovas, era un soci actiu i conegut del Centre Excursionista de Catalunya en aquella època; era una persona inquieta, amb bones relacions socials i compromès amb el país. Va ser president del Col·legi de Metges de Barcelona des de 1907 fins, al menys, l'any 1915. També era membre de la *Real Academia de Ciencias y Artes* i participà en el I Congrés de la Llengua Catalana, que tingué lloc l'any 1912, on va presentar una ponència sobre el llenguatge científic mèdic en català, ja que fins aleshores s'emprava només el castellà.

Per buscar una explicació al fet que aquesta documentació es trobés a Cal Cisteller, ens hem de referir a Ramon Bartomeus que era nebot d'Antoni Bartomeus Casanovas i que va aparèixer a Tavertet als voltants dels anys seixanta junt amb els primers forans que vingueren freqüentment, com: Joan Martínez, Josep Igual, Baldomero Donadeu, Salvador Joanola, Ramon Sàrrias, Antoni Rovira, entre altres. Alguns d'ells varen comprar algunes cases que, avui dia, els seus fills o néts encara mantenen amb el noble orgull de ser pioners com a estiuejants a Tavertet.

Uns anys més tard, Ramon Bartomeus va comprar la casa de Cal Cisteller i, com que el Sr. Antoni Bartomeus no tenia fills i ell, el seu nebot, també era muntanyenc i soci del Centre Excursionista de Catalunya va tenir l'encert i la responsabilitat de conservar aquest llegat. Això explicaria que aquest escrits estiguessin en aquesta casa.

Al cap dels anys, Antoni Rovira, de qui hem fet menció anteriorment, adquirí la casa de Cal Cisteller on encara hi havien els papers mes o menys ordenats i guardats en algun racó. Antoni Rovira tenia un cunyat, Joan Mestre Frigols, que venia sovint a Tavertet. En una ocasió, Joan Mestre va regirar els papers i compregué que aquells escrits sobre comarques de la nostra terra podien tenir cert interès i va ser ell qui els ordenà i guardà curosament, tal com van ser trobats ara fa dos anys. Possiblement sense ell aquets papers s'hagueren perdut o cremat. Joan Mestre és viu amb un munt d'anys a l'esquena i des de aquí li rendim homenatge per la feina feta.

Els papers trobats foren escrits abans de la normalització del català i, per tant, es poden llegir amb la particularitat d'una llengua en la qual cadascú n'expressa les singularitats tal com era parlada, amb una gran espontaneïtat, que s'aprecia al rellegir els escrits amb deteniment. Crida l'atenció la gran quantitat d'adjectius en desús o emprats solament en poesia o quan es vol mantenir un llenguatge cultivat i ric. També s'ha de tenir en compte la data en què van ser escrits, en plena Renaixença. S'aprecia clarament que l'autor participa de l'expressió pròpia del romanticisme amb la retòrica d'alguns paràgrafs molts barrocs, a la vegada que expressa la seva exquisida consideració envers els assistents a les seves conferències.

Lo Chapevari pertany per lo concordat directament a las Mitjas d'Urgell, sostenintse purament de las almozgas y sans cap renda viva. ha captes que s'poten a fer pels pobles de la Vall y pel Pallars, servir com las almozgas pels manifestants del Santuari; es en absolut lliure y voluntaria per part del donant y si donat alguna cosa, pots ferho en diner o en especie y

En ocasions de forma directa i en altres de forma subtil, reflexa l'ambient de la Catalunya de principis del segle XX, en plena Renaixença, amb l'ambient del fet nacionalista català, madur ja, en aquella època.

Com es pot comprovar, per la redacció de les quartilles, es tractava purament de notes per la conferència, encara que molt extenses i complertes. Per tant, pensades de guia i no pas per ser publicades. De totes maneres, un filòleg podria treure conclusions interessants que un profà difícilment pot esbrinar.

Ens limitem a senyalar que les quartilles guia de les conferències es componen de:

1. Una conferència sobre una excursió pel Pallars i la Vall d'Aran. Any 1904.
2. Tres referents a Sant Joan del Erm i camins diversos per arribar-hi. Any 1905.
3. Tres sobre Sant Hilari i els seus entorns. Any 1905.
4. Una que exposa uns quants racons del Pirineu de Lleida. Any 1906.
5. Quatre que descriuen la costa empordanesa. Any 1907.
6. Dues referents a les muntanyes de Prades, Ciurana i Montsant. Any 1907.
7. Dues sobre els Pirineus aragonesos. Any 1912.
8. Tres conferències sobre la Vall d'Aran i les seves valls secundàries. Any 1918

Per voluntat expressa d'en Carles Rovira Martí, la destinació final d'aquesta documentació serà l'Arxiu Històric del Cen-

LA VANGUARDIA
Miércoles 23 de Mayo de 1906

En el «Centre Excursionista de Catalunya dio el ilustrado socio doctor don Antonio Bartomeus, la segunda y última conferencia sobre el tema: «Uns quants recones del Pirineu o de Lleyda». En esta hizo una pintoresca y detallada descripción del itinerario que se dirige desde el valle de Espot á los valles de Soli, Ribagorza y Viella, dando gran relieve á la reseña de esta excursión. En las proyecciones de una artística serie de clisés de aquellos sublimes paisajes, impresionados con poca frecuencia aplaudió al conferenciante.

tre Excursionista de Catalunya, de manera que se n'asseguri la conservació en lloc adequat i amb la garantia que estigui a l'abast dels historiadors i estudiosos de la temàtica geogràfica i excursionista.

Nota

L'altre plec de papers on figuren poesies o cançons amb partitures podrà ser motiu d'un altre article.

Retall de *La Vanguardia* fent esment d'una conferència del Dr. Bartomeus al C.E.C.
Font:
La Vanguardia



FAVES COMPTADES
restaurant

Carrer de Serrarols, 3
08511 Tavertet
T 938 525 030
restaurant@favescmptades.com
www.favescmptades.com



can Careda
carnisseria - cansaladeria
elaboració artesanal

Carrer Major, 107
08511
Sta. Maria de Corcó
L'Esquirol

telèfon
93 856 81 18



JCP
pintura

Josep Comajoan

Major, 56
Tel. 93 856 85 45
08511 L'ESQUIROL - STA. M. CORCÓ